

THE GUARANTEE OF RIGHT TO MARRY BY ENSURING „THE RIGHT TO DIVORCE”

Roxana Gabriela Albăstroiu, Assistant, PhD, University of Craiova

Abstract: The European Convention of Human Rights regulate in art. 8 the right to respect for private and family life and in art. 12 the right to marry. For all that, many European states still have a limited regulation of the reasons for getting the dissolution of marriage. Many states have legislations that allows only under very strict condition the divorce. Unfortunately, we can say that the ECHR regulate just the right to “the first marriage” because does not regulates the right to divorce. Now, the Regulation no. 2201/2003 represents a major step forward in the fight against violation of the right to privacy and family life and also of the right to marry. The European Union has brought together in a single legal instrument the provisions on divorce and parental responsibility, with a view to facilitating the work of judges and legal practitioners and to regulating the exercise of cross-border rights of access.

Keywords: marriage, divorce, Regulation no. 2201/2013, ECHR, standardize.

Introducere

Dreptul la viață privată și dreptul la căsătorie se regăsesc reglementate în numeroase texte și acte la nivel european, dar și la nivel internațional. În acest sens amintim cu titlul de exemplu câteva astfel de dispoziții¹: articolul 9 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene dispune că „Dreptul la căsătorie și dreptul de a întemeia o familie sunt garantate în conformitate cu legile interne care reglementează exercitarea acestor drepturi”; articolul 16 din Declarația universală a drepturilor omului „Cu începere de la vârsta legală, bărbatul și femeia, fără nici o restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie”; articolul 23 § 2 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966 : „Dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie este recunoscut bărbatului și femeii, începând de la vârsta nubilă”; în același sens este și art. 8 Convenția europeană a drepturilor omului: „Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora”; Comisia și Curtea europeană a drepturilor omului : “Articolul 12, de fapt, prevede dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie ca un singur drept. (...) [Acesta] recunoaște de fapt dreptul bărbatului și al femeii, aflați la vârsta la care își pot da consimțământul, de a întemeia o familie și de a avea copii. Existența unui cuplu este fundamentală”.

Modalitatea în care aceste texte de lege creează pârghiile necesare protecției drepturilor avute în vedere trebuie subsumată imposibilității normelor europene de a aduce o ingerință dreptului național, mai ales într-o materie atât de încărcată de privat și personal. De altfel, considerăm că aceste drepturi, fiind corolarul principiilor stabilite în materia relațiilor

¹ A se vedea Fr. Sudre, *Drept european și internațional al drepturilor omului*, Ed. Polirom, Iași, 2006, p. 329 și urm.

de familie sunt la fel ca acestea încărcate de tradiție, moralitate, religie și social, fiind extrem de greu să se pătrundă în labirintul normativ național. Uniformizarea unor astfel de norme, chiar încercată prin numeroase proiecte la nivel european, nu a avut succes, în opoziție aflându-se chiar textele de lege ale sistemelor de drept intern.

Cu toate acestea, Regulamentul (CE) nr. 2201/2003² privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești unifică în același act aspecte privitoare la măsurile în domeniul cooperării judiciare în materie civilă necesare pentru buna funcționare a pieței interne la nivelul Comunității Europene. În acest sens, Consiliul European de la Tampere a aprobat principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judiciare ca piatră de temelie pentru crearea unui spațiu judiciar veritabil și a identificat dreptul de vizită ca o prioritate.

Pe parcursul acestei lucrări vom încerca să analizăm modalitatea în care acest Regulament completează actele anterioare și maniera în care aduce un plus de securitate persoanei prin garantarea protecției dreptului la viață privată în tot spațiul Uniunii Europene, exceptând Danemarca. Regulamentul dorește să clarifice modul în care se recunosc și se execută hotărârile judecătorești în materiilor civile referitoare la divorț, separarea de drept și anularea căsătoriei precum și relativ la atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești (art. 2 Regulament), aceste elemente fiind regăsite adesea interdependent în realitatea socială a zilelor noastre. familial și cele referitoare la responsabilitățile părinților.³

1. Sfera de aplicare și limitele prevăzute de dispozițiile art. 12 CEDO

Vom avea în vedere numai analiza aspectelor privitoare la divorț, dat fiind faptul că, din textul art. 12 CEDO nu ni se arată cum este protejat dreptul la căsătorie al unei persoane, în condițiile în care fiind deja angrenată într-o altă căsătorie, statul al cărui cetățean este sau în care domiciliază nu îi conferă posibilitatea de a divorța. Astfel, admitem că prin acest articol din Convenție se garantează exclusiv dreptul la o primă căsătorie, dar nu și dreptul de a se recăsători al unei persoane.

Articolul 12 nu garantează în niciun fel dreptul la divorț. Curtea europeană refuză, în mod semnificativ, să procedeze la o „interpretare evolutivă a Convenției pentru a desprinde „un drept ce nu a fost inserat în cadrul acesteia de la început și consideră că dreptul la căsătorie vizează „stabilirea raporturilor conjugale și nu desfacerea lor. În sensul lor comun, cuvintele „dreptul de a se căsători” care figurează la art. 12 vizează formarea de relații conjugale și nu dizolvarea lor. În plus, lucrările preparatorii ale acestui articol nu relevă nici o intenție de a îngloba o garanție oarecare a unui drept de a divorța. Dacă ar trebui interpretată Convenția în contextul de astăzi, Curtea nu ar ști să scoată din aceasta, printr-o interpretare evolutivă, un drept care a fost în mod deliberat omis la început. Ea relevă că această Convenție trebuie citită ca un tot: un drept la divorț fiind exclus de art. 12, nu ar fi logic să fie dedus din art. 8. Astfel, Curtea respinge o reclamația petiționarilor (Johnston și alții) care afirmă că sunt victime ale unei discriminări care este contrară art. 14 al Convenției combinat cu art. 8 datorită faptului că dreptul irlandez poate recunoaște anumite divorțuri pronunțate în

² Regulamentul 2201/2003 din 27 noiembrie 2003 abrogă și înlocuiește ordinul consiliului (EC) numărul 1347/2000 din 29 mai 2000 privind jurisdicția, recunoașterea și aplicarea sentințelor din dreptul familiei și cele referitoare la responsabilitățile părinților pentru copiii ambilor soți, care a intrat în vigoare la 1 martie 2001.

³ Ghidul practic pentru aplicarea Regulamentului II de la Bruxelles, http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_ro.htm

străinătate. În concepția ei, nu se pot considera ca fiind asemănătoare situația petiționarilor și aceea a persoanelor care pot obține această recunoaștere.”⁴

Cu toate acestea, jurisprudența europeană consacră un drept al cuplurilor căsătorite de a trăi separat, în cazul în care căsătoria lor eșuează. Curtea europeană sprijinindu-se pe obligațiile pozitive aferente articolului 8 din convenție, apreciază, într-adevăr, că despărțirea soților trebuie să poată beneficia de o „consacrare legală” și că „protecția vieții private și de familie poate uneori să necesite mijloace care să permită scutirea soților de obligația de a locui împreună”.⁵

De altfel, art. 12 nu face obiectul limitărilor specifice ale clauzei de ordine publică, așa cum este cazul art. 8, însă încredințează legislațiilor naționale sarcina de a reglementa condițiile de exercitare a dreptului la căsătorie. Conform jurisprudenței europene, legislațiile naționale nu trebuie să restrângă sau să limiteze acest drept într-o manieră care ar aduce atingere „înseși substanței sale”.⁶ În cazul în care, normele de drept intern recunosc divorțul, nu trebuie să fie limitat, în manieră „nerezonabilă” dreptul persoanei de a se recăsători.

O astfel de situație o regăsim în legislația elvețiană unde este reglementată interdicția de a se recăsători pe o perioadă de trei ani după divorț impusă soțului din a cărui culpă a fost pronunțat divorțul (cauza F. contra Elveției, 18 decembrie 1987.) Observăm că, într-o astfel de situație se are în vedere aplicarea unei „sanțiuni” față de soțul a cărui culpă a fost stabilită la desfacerea căsătoriei, prin hotărârea de divorț,

Exemplele în acest sens pot continua chiar dacă nu în ideea de divorț sancțiune, ci dreptului de a încheia o nouă căsătorie îi pot fi aduse atingeri prin chiar modul de reglementare al desfacerii căsătoriei. Având astfel în vedere că legislația Italiei nu prevede posibilitatea soților de a divorța prin acord, legând în mod constant și efectiv desfacerea căsătoriei de motive întemeiate, pe care instanța le stabilește privitor la fiecare caz în parte. Astfel, dacă soții constată că mariajul nu mai poate continua fiind iremediabil lezate relațiile dintre ei, sunt constrânși ca acest fapt să îl demonstreze în fața instanței, simplul acord de voință al soților nefiind suficient pentru a desface căsătorie. Asistăm deci la o încălcare a principiului paralelismului formelor, în sensul că soții nu pot desface prin acord comun, ceea ce au constituit tot printr reunirea voințelor lor.

Un alt exemplu poate viza legislația Bulgariei care permite divorțul doar în două cazuri, respectiv în cazul destrămării legăturii conjugale și divorțul prin consimțământul soților. Dacă niciunul dintre aceste cazuri nu este considerat a fi îndeplinit, căsătoria nu se poate desface⁷, soții neputând uza de posibilitatea de a încheia o nouă căsătorie.

Curtea a reamintit că nici art. 8 și nici art. 12 din Convenție nu garantează dreptul la divorț (*Johnston și alții c. Irlanda*), dar nerecunoașterea dreptului de a divorța nu echivalează cu absența oricărei protecții convenționale. Curtea s-a pronunțat în repetate rânduri cu privire la punerea în aplicare a procedurii de divorț, identificând elemente care puteau aduce atingere efectivității dreptului la căsătorie, astfel că se ajunge la situația în care, deși un drept nu este recunoscut și garantat de Convenție (dreptul la divorț), el beneficiază de o anumită protecție

⁴ Cauza *Johnston și alții contra Irlanda*, nr. 9697/82, Hotărâre din 18 decembrie 1986, <http://jurisprudentacedo.com/JOHNSTON-c.-IRLANDEI-Interdicție-constitucionala-a-divortului-in-Irlanda-si-consecinte-juridice-care-decurg-de-aici-pentru-un-barbat-si-o-femeie-necasatoriti-impreuna-precum-si-pentru-copilul-lor.html>

⁵ *Ibidem*.

⁶ Cauza *Christine Goodwin c. Marea Britanie*, nr. 28957/95, Hotărârea din 11 iulie 2002, www.echr.coe.int.

⁷ Cauza *Ivanov și Petrova c. Bulgariei*, Hotărârea din 14 iunie 2011, www.echr.coe.int.

în mod indirect, ([Valérie Gas și Nathalie Dubois c. Franței](#), 31 august 2010, nr. 25951/07; *R.R. c. Poloniei*, 26 mai 2011, nr. 27617/04)⁸.

În primul rând, cu toate că legislația internă prevede posibilitatea de a divorța, art. 12 din Convenție garantează dreptul persoanei divorțate de a se recăsători, fără a suferi restricții nerezonabile din partea statului, drept ce s-a conturat și în cadrul jurisprudenței CEDO prin cauza [F. c. Elveției](#).

În al doilea rând, durata excesivă a procedurii de divorț poate ridica problema încălcării art. 12 din Convenție⁹, însă, în speță, niciunul din aceste cazuri nu a fost considerat ca fiind aplicabil întrucât nu s-a considerat a fi vorba de vreo restricție temporară de a se recăsători după pronunțarea divorțului și nici de durata excesivă a procedurii de divorț.¹⁰

Dea lungul timpului, Curtea a subliniat că dispozițiile Convenției nu pot fi interpretate ca garantând existența dreptului la divorț și, cu atât mai puțin, a unui rezultat favorabil în această procedură.

De altfel jurisprudența CEDO este destul de bogată în astfel de spețe în care soții se găsesc în situația de a avea *in facto* o relație nerecunoscută *de iure*, tocmai pentru că în legislația statul respectiv nu le este respectat dreptul de a desface căsătoria, neputând astfel încheia valabil o altă căsătorie.

2. Regulamentul nr. 2201/2003 – mecanism de unificare legislativă la nivel european

Domeniul de aplicare al Regulamentului privește hotărârile judecătorești de divorț, de separare de corp sau de anulare a căsătoriei, fără să dispună asupra cauzelor de divorț, efectele patrimoniale ale căsătoriei sau alte eventuale măsuri accesorii (articolul 8), deoarece aceste aspecte rămân a fi reglementate prin legislația internă a statelor membre. Tocmai din această perspectivă apar unele disconcordanțe între legislații, dar ale căror efecte, așa cum vom putea observa și în spețele prezentate sunt estompate prin aplicarea Regulamentului și conferirea posibilității părților de a opta între mai multe sisteme de drept prin prisma unei competențe alternative.

Sunt competente să hotărască în problemele privind divorțul, separarea de corp și anularea căsătoriei instanțele judecătorești din statul membru pe teritoriul căruia se află: reședința obișnuită a soților sau ultima reședință obișnuită a soților în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo, reședința obișnuită a pârâtului sau în caz de cerere comună, reședința obișnuită a unuia dintre soți, reședința obișnuită a reclamantului în cazul în care acesta a locuit acolo cel puțin un an imediat înaintea introducerii cererii, reședința obișnuită a reclamantului în cazul în care acesta a locuit acolo cel puțin șase luni imediat înaintea introducerii cererii și în cazul în care acesta este fie resortisant al statului membru respectiv, fie, în cazul Regatului Unit și al Irlandei, are domiciliul în acel loc.

Aceași instanță este competentă, de asemenea, pentru soluționarea cererii reconvenționale, în măsura în care obiectul acesteia nu excede domeniului de aplicare al Regulamentului și nu aduce în acest sens o ingerință legislației naționale a statelor membre (articolul 4).

Instanța judecătorească dintr-un stat membru care a pronunțat o hotărâre privind separarea de corp este competentă, de asemenea, să transforme această hotărâre în divorț, în

⁸ L. Cîrciumaru, I. Militaru, *Dreptul la divorț (art. 6, 8 și 12 CEDO): Imposibilitatea unei persoane de a se recăsători izvorâtă din refuzul pronunțării divorțului pentru prima căsătorie*, Revista JurisClasor CEDO, Ed. Universitară, București, 2012, p. 27-30.

⁹ Cauza *Aresti Charalambous c. Ciprului*, 19 iulie 2007, nr. 43151/04; Cauza [Wildgruber c. Germaniei](#), cererile nr. 42402/05 și 42423/05.

¹⁰ Lavinia Cîrciumaru, Ionuț Militaru, *op. cit.*, p. 27-30.

cazul în care dreptul acestui stat membru prevede aceasta (articolul 5) și fără a încălca regulile de competență astfel cum au fost stabilite în cadrul Regulamentului și cum de altfel, le-am putut observa mai sus.

Un soț care are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru sau este resortisant al unui stat membru sau, în cazul Regatului Unit sau al Irlandei, are domiciliul său pe teritoriul unuia dintre aceste state membre, nu poate fi chemat în judecată în fața instanțelor judecătorești dintr-un alt stat membru decât în temeiul regulilor anterior prezentate (se admite un caracter exclusiv al competenței așa cum a fost prevăzută în cadrul articolelor 3, 4 și 5 din regulament)

Instanța judecătorească se va considera sesizată fie la data depunerii la instanță a actului de sesizare a instanței sau a unui act echivalent, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie notificat sau comunicat pârâtului, fie în cazul în care actul trebuie notificat sau comunicat înainte de fi depus la instanță, la data primirii acestuia de către autoritatea responsabilă pentru notificare sau comunicare, cu condiția ca reclamantul să nu fi neglijat în continuare să ia măsurile pe care era obligat să le ia pentru ca actul să fie depus la instanță (articolul 16).

Instanța judecătorească dintr-un stat membru sesizată cu o cauză pentru care nu este competentă potrivit Regulamentului și pentru care este competentă o instanță dintr-un alt stat membru, se declară, din oficiu, incompetentă.

Atunci când pârâtul, care își are reședința obișnuită într-un alt stat decât statul membru în care s-a introdus acțiunea, nu se prezintă, instanța judecătorească competentă este obligată să suspende procedura atâta timp cât nu se stabilește că acest pârât a fost pus în situația de a primi actul de sesizare a instanței sau un act echivalent în timp util pentru a-și asigura apărarea sau că s-au luat toate măsurile necesare în acest scop.

În cazul în care actul de sesizare a instanței sau un act echivalent a trebuit transmis dintr-un stat membru în altul în conformitate cu Regulamentul menționat anterior, articolul 19 din Regulamentul (CE) nr. 1348/2000¹¹ se aplică în locul dispozițiilor mai sus menționate. În cazul în care dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 nu se aplică, articolul 15 din Convenția de la Haga din 15 noiembrie 1965 privind notificarea și comunicarea în străinătate a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială se aplică în cazul în care actul de sesizare a instanței sau un act echivalent a trebuit să fie transmis în străinătate în temeiul respectivei convenții.

În cazul în care se introduc cereri de divorț, de separare de corp sau de anulare a căsătoriei între aceleași părți în fața unor instanțe judecătorești din state membre diferite, instanța sesizată în al doilea rând suspendă din oficiu procedura până când se stabilește competența primei instanțe sesizate. Dacă se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată în al doilea rând își declină competența în favoarea acesteia. În acest caz, partea care a introdus acțiunea la instanța sesizată în al doilea rând poate intenta respectiva acțiune la prima instanță sesizată (articolul 19).

În caz de urgență, dispozițiile Regulamentului nu împiedică instanțele judecătorești dintr-un stat membru să ia măsuri provizorii sau asiguratorii cu privire la persoanele sau bunurile prezente în acest stat, prevăzute de dreptul acestui stat membru, chiar dacă, în

¹¹ Privind notificarea și comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială. Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului este Publicat în „Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”, nr. L 324 din 10.12.2007.

temeiul prezentului regulament, o instanță dintr-un alt stat membru este competentă pentru soluționarea cauzei pe fond.

Măsurile luate în conformitate având ca fundament dispozițiile regulamentului încetează să producă efecte atunci când instanța din statul membru competentă în temeiul prezentului regulament pentru soluționarea cauzei pe fond a luat măsurile pe care le consideră corespunzătoare.

Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru se recunosc în celelalte state membre fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură. În special și fără a aduce atingere dispozițiilor regulamentului privitoare la competență nu este necesară nicio procedură pentru actualizarea actelor de stare civilă ale unui stat membru pe baza unei hotărâri pronunțate în alt stat membru în materie de divorț, separare de corp sau anulare a căsătoriei care nu mai poate fi supusă nici unei căi de atac în conformitate cu dreptul respectivului stat membru.¹² Cu respectarea prevederilor regulamentului, orice parte interesată poate solicita pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii. Competența teritorială a instanței judecătorești indicată în lista comunicată Comisiei de fiecare stat membru în conformitate cu articolul 68 este stabilită prin dreptul intern al statului membru în care se depune cererea de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii. În cazul în care recunoașterea unei hotărâri judecătorești se invocă pe cale incidentă în fața unei instanțe judecătorești dintr-un stat membru, aceasta poate pronunța o hotărâre în acest sens (articolul 21).

Potrivit articolului 22 din Regulament o hotărâre judecătorească pronunțată în materie de divorț, de separare de corp sau de anulare a căsătoriei nu se recunoaște:

- în cazul în care recunoașterea contravine în mod evident ordinii publice a statului membru în care se solicită aceasta;
- în cazul în care actul de sesizare a instanței sau un act echivalent nu a fost notificat sau comunicat în timp util părâtului care nu s-a prezentat și astfel încât acesta să își poată pregăti apărarea, cu excepția cazului în care se constată că părâtul a acceptat hotărârea într-un mod neechivoc;
- în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată într-o acțiune între aceleași părți în statul membru în care se solicită aceasta sau
- în cazul în care aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre pronunțată anterior într-un alt stat membru sau într-un stat terț într-o cauză între aceleași părți, din moment ce această primă hotărâre îndeplinește condițiile necesare recunoașterii sale în statul membru în care se solicită aceasta.

Observăm astfel că aceste situații de nerecunoaștere reprezintă excepția, fiind de strictă aplicare și de strictă interpretare. Tot în cadrul regulamentului regăsim în anexe modelul în care este emis certificatul de divorț recunoscut la nivel internațional. Recunoaștem astfel că tendințele de unificare a legislației europene în materia relațiilor de familie capătă o formă concretă, Regulamentul CE nr. 2201/2003 reprezentând un pas important în acest sens, fapt care reiese nu numai din dispozițiile mai sus prezentate ci și din jurisprudența deja constituită.

3. Aplicații ale Regulamentului nr. 2201/2003

¹² A se vedea și I. Lazar, *Le citoyen européen, nucléé dur de l'intégration communautaire; la dimension sociale de la citoyenneté européenne*, Conferința internațională „Uniunea Europeană – Instituționalizare și reformă”, 14-15 mai 2010, Pitești, România, volumul "European Union's history, culture and citizenship", Ed. Publishing House of University of Pitești, ISBN 978-606-560-111-6, p. 692-700 .

Aplicarea regulamentului în statele membre ale Uniunii Europene nu poate decât să aducă importante progrese în garantarea drepturilor omului, prin consacarea indirectă a dreptului la o nouă căsătorie, dat fiind faptul că soții, beneficiind de dispozițiile privitoare la competență, pot opta pentru sistemul legislativ a statului care le asigură pe cât posibil dreptul la căsătorie, dincolo de reglementarea art. 12 CEDO. O situație în care dreptul intern îngrădește excesiv dreptul la încheierea unei noi căsătorii prin simplul fapt că soților nu le este permis să desfacă o căsătorie existentă¹³ o regăsim în cazul a două cupluri de italieni. Astfel, B.C. și V.D. s-au căsătorit la data de 07/04/2007 în Italia. În anul 2011 B.C. a fost delegată de firma la care lucra în România pentru a reprezenta interesele acesteia în zona de est a Europei. Acesta este momentul în care începe să se deterioreze relațiile dintre cei doi soți, culminând cu despărțirea în fapt. În aceeași perioadă îl cunoaște pe S.A., coleg de serviciu cu ea și aflat într-o situație similară. La începutul anului 2014 fiecare dintre ei au hotărât să divorțeze în România, deoarece în Italia nu îndeplineau condițiile prevăzute de lege pentru a putea desface căsătoria.

Legea italiană¹⁴ prevede motivele temeinice de divorț, care constituie condiții necesare dar nu și suficiente pentru acordarea unui divorț. În virtutea competenței sale de apreciere, care poate varia ca întindere, în funcție de motivele specifice ale divorțului, instanța trebuie să decidă faptul că mariajul s-a destrămat iremediabil, fapt ce constituie baza comună a tuturor motivelor de divorț. Aceste verificări sunt necesare chiar și în cazurile în care părțile formulează o acțiune comună de divorț. Acordul soților nu constituie în sine un motiv de divorț (și, prin urmare, în Italia nu există propriu-zis ceea ce se numește divorț prin acordul ambilor soți); înainte de a acorda divorțul, instanța trebuie întotdeauna să stabilească faptele care stau la baza unei cereri de divorț.

Pe rolul judecătorei Craiova au fost introduse astfel acțiunile civile de divorț prin acordul soților de către B.C. și V.D.¹⁵, iar într-un alt dosar de către S.A. și R.V.¹⁶.

Acțiunea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 2600, lit. b, și alin. (2), art. 374, lit. a NCC, art. 928-930 NCPC și art. 3 (1) (a) paragraf 2 și 4 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 potrivit cărora privitor la competența pe fond se dispune: "Sunt competente să hotărască în problemele privind divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei instanțele judecătorești din statul membru: " [...] ultima reședință obișnuită a soților, în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo sau [...] în caz de cerere comună, reședința obișnuită a unuia dintre soți".

De asemenea, art. 1078 pct. 5 NCPC prevede că, instanțele române sunt exclusiv competente să judece litigiile cu elemente de extraneitate din sfera statutului personal referitoare la desfacerea, nulitatea sau anularea căsătoriei, precum și alte litigii între soți, cu excepția celor referitoare la imobile situate în străinătate, dacă la data introducerii cererii ambii soți domiciliază în România și unul dintre ei este cetățean român sau apatrid. Rezultă, așadar, că judecătoria în raza careia domiciliază reclamantul este competentă să soluționeze cererea de divorț dacă pârâtul locuiește în străinătate și, indiferent de cetățenia sa, reclamantul a locuit pe teritoriul României cel puțin un an imediat înaintea introducerii cererii sau dacă, fiind cetățean român ori apatrid, a locuit în România cel puțin șase luni imediat înaintea introducerii cererii.¹⁷

¹³ A se vedea O. Ghiță, *Marriage and family life in ECHR jurisprudence*, International Journal of Juridical Sciences, Agora University Press, Oradea, 2014, p. 57.

¹⁴ Actul nr. 898 din 1 decembrie 1970, astfel cum a fost modificat de Actul nr. 436 din 1 august 1978 și Actul nr. 74 din 6 martie 1987, http://ec.europa.eu/civiljustice/divorce/divorce_ita_ro.htm

¹⁵ Sentința civilă nr. 4788 din 1 aprilie 2014, Judecătoria Craiova.

¹⁶ Sentința civilă nr. 6592 din 9 mai 2014, Judecătoria Craiova.

¹⁷ M. Tăbărcă, *Drept procesual civil*, vol II, Ed. Universul Juridic, Bucuresti, 2013, p. 647.

În același sens, nu trebuie ignorată convenția părților în ce privește alegerea competenței instanței, în sensul art. 914 NCPC, care se referă numai la cererea de divorț. Potrivit art. 1066 NCPC care reglementează prorogarea voluntară de competență în favoarea instanței române, aceasta este competentă atunci când părțile au convenit valabil competența instanțelor române. A fost depusă la dosarul cauzei convenția părților în acest sens.

Pentru a se putea stabili competența instanței a fost administrată proba cu înscrisuri (contractul de muncă al soțului delegat în Craiova și contractul de locațiune pe o durată mai mare de un an) și martori, fiind avută în vedere reședința obișnuită a unuia dintre soți, astfel cum regulamentul dispune în textul mai sus amintit.

În ambele spețe instanța se constată competentă general, material și teritorial să soluționeze cauza în temeiul art. 131 alin. (1) NCPC, art. 126 alin. (1) Constituția României, art. 914 alin. (1) NCPC raportat la art. 3 alin. (1) lit a, pct. 4 din Regulamentul CE nr. 2201/2003.

În aceste condiții, s-a trecut la judecarea pe fond a acțiunii de divorț, finalizată cu desfacerea căsătoriei cetățenilor italieni și acordarea posibilității de a-și reconsidera dreptul la căsătorie față de persoana aleasă.

Concluzii

Spețele în care soții sunt obligați să uzeze de dispozițiile Regulamentului CE nr. 2201/2003 sunt numeroase, numai observând jurisprudența din țara noastră putem constata acest lucru. Necesitatea de a căuta un sistem de drept a cărui legislație este mai permisivă și conferă soților posibilitatea de a desface o căsătorie și de a beneficia de drepturile prevăzute în Convenția Europeană a Drepturilor Omului – dreptul la căsătorie și dreptul la viață privată – nu poate decât să sublinieze o carență în cadrul acestor dispoziții la nivel european.

Cel mai des a fost analizată respectarea elementelor procedurale și modalitatea în care instanța națională a motivat hotărârea judecătorească, nerecunoașterea dreptului de a divorța neechivalând cu absența oricărei protecții convenționale.

Cu toate acestea, considerăm că, de la caz la caz, Curtea ar trebui să analizeze în context, în ce manieră este garantat dreptul la căsătorie și dacă limitele impuse de „imposibilitatea unei ingerințe” îndeplinesc condițiile obligatorii: să fie prevăzută în lege; să constituie o măsură necesară într-o societate democratică; pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora; să fie proporțională cu scopul urmărit.

Acknowledgement

Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/159/1.5/S/141699, proiect strategic ID 141699, cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

Bibliografie

Fr. Sudre, *Drept european și internațional al drepturilor omului*, Ed. Polirom, Iași, 2006.

O. Ghiță, *Marriage and family life in ECHR jurisprudence*, International Journal of Juridical Sciences, Agora University Press, Oradea, 2014.

L. Cîrciumaru, I. Militaru, *Dreptul la divorț (art. 6, 8 și 12 CEDO): Imposibilitatea unei persoane de a se recăsători izvorâtă din refuzul pronunțării divorțului pentru prima căsătorie*, Revista JurisClasor CEDO, Editura Universitară, București, 2012.

I. Lazar, *Le citoyen européen, nucléé dur de l'intégration communautaire; la dimension sociale de la citoyenneté européenne*, Conferința internațională „Uniunea Europeană – Instituționalizare și reformă”, 14-15 mai 2010, Pitești, România, volumul "European Union's history, culture and citizenship", Ed. Publishing House of University of Pitești, ISBN 978-606-560-111-6, p. 692-700 .

M. Tăbărcă, *Drept procesual civil*, vol II, Ed. Universul Juiridic, Bucuresti, 2013.

Ghidul practic pentru aplicarea Regulamentului II de la Bruxelles, http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_ro.htm

Actul nr. 898 din 1 decembrie 1970, astfel cum a fost modificat de Actul nr. 436 din 1 august 1978 și Actul nr. 74 din 6 martie 1987, http://ec.europa.eu/civiljustice/divorce/divorce_ita_ro.htm

Sentința civilă nr. 4788 din 1 aprilie 2014, Judecătoria Craiova.

Sentința civilă nr. 6592 din 9 mai 2014, Judecătoria Craiova.

Cauza Johnston și alții contra Irlanda, nr. 9697/82, Hotărâre din 18 decembrie 1986, <http://jurisprudencedo.com/JOHNSTON-c.-IRLANDEI-Interdictie-constitutionala-a-divortului-in-Irlanda-si-consecinte-juridice-care-decurg-de-aici-pentru-un-barbat-si-o-femeie-necasatoriti-impreuna-precum-si-pentru-copilul-lor.html>

Cauza Christine Goodwin c. Marea Britanie, nr. 28957/95, Hotărârea din 11 iulie 2002, www.echr.coe.int.

Cauza Aresti Charalambous c. Ciprului, 19 iulie 2007, nr. 43151/04; *Cauza Wildgruber c. Germaniei*, cererile nr. 42402/05 și 42423/05.

Cauza Ivanov și Petrova c. Bulgariei, Hotărârea din 14 iunie 2011, www.echr.coe.int